

Puolustusvoimien organisaatio 1952

Puolustusrevisio esitti mietinnössään 10.3.1949 maan jakamista seitsemään maanpuolustuslääniiin, jotka olisivat saaneet alueellisen vastuun kaikista puolustusvalmisteluista ja tarvittaessa myös sotatoimien aloituksesta. Rauhanaikaisina yhtyminä oli kuitenkin tarkoitus säilyttää kolme divisioonaa (esikunnat Oulussa, Turussa ja Kouvolassa).

Puolustusvoimain komentaja jalkaväenkenraali Aarne Sihvo käsitteli organisaatioesityksiä vuoden 1950 aikana useissa yhteyksissä. Puolustusvoimien tehtävät Sihvon mukaan jakaantuivat seuraavasti: (a) Suojatehtävä, joka käsittää välittömät toimenpiteet valtakunnan suojaamiseksi sitä uhkaavilta, ensiksikin ulkoisilta, toiseksi sisäisiltä vaaroilta. (b) Koulutustehtävä, jakautuen reservin ja kantahenkilöstön koulutustehtäviin. (c) Liikekannallepanotehtävä, jakautuen ihmis- ja taloudellisten voimavarojen liikekannallepanon valmistelemiseen ja suorittamiseen.

Alueellinen johtamisperiaate oli kuitenkin myös puolustusvoimain komentajan käsityksen mukaan tarpeen. Se oli mahdollista toteuttaa perustamalla kolme maanpuolustuspiiriä (divisioonaa), joille tulisi johdettavaksi alueensa kaikki maanpuolustuksen valmistelut ja sotatoimien suoritus. Lisäksi esitettiin panssariprikaatia suoraan ylijohdon alaiseksi. Hän puolusti erityisesti pääesikunnan asemaa keskeisenä johtoportana sekä tarvetta tehostaa mairinnousujen ja maahanlaskujen torjuntaa. Siksi myös rannikkotyökistön ja ilmatorjuntatyökistön tuli kuulua maavoimiin, jotta sama, alueesta vastaava komentaja voisi johtaa torjuntaa alusta lähtien.

Laki puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista vahvistettiin 6.6.1952. Se antoi perusteet puolustuslaitosasetukselle 31.10.1952 sekä toimeenpanokäskyille, joilla toteutettiin uusi organisaatio 1.12.1952.

Alueellisen puolustuksen periaatteen mukaisesti maa jaettiin kolmen divisioonan vastuualueisiin. Niiden alaisina tuli olemaan prikaateja, jääkäripataljoonia ja eri aselajien joukkoja. Kevyt prikaati muutettiin panssariprikaatiksi, joka toimi suoraan ylijohdon alaisena. Rannikkotyökistö ja ilmatorjuntatyökistö liitettiin maavoimiin. Meri- ja ilmavoimat säilyivät itsenäisinä mutta vahvuudeltaan verraten heikkoina. Aluejärjestö (7 sotilaslääniiä ja 27 sotilaspiiriä) jäi huolehtimaan kutsunnoista ja liikekannallepanon valmisteluista. Lisäksi oli entiseen tapaan joukko kouluja, varikoita ja laitoksia.

Puolustusvoimien rauhanaikaiselle toiminnalle oli nyt siis saatu lainsäädännön puolesta puitteet, mutta puolustusvalmiuden tehostaminen käytännössä uuden tilanteen vaatimusten tasalle osoittautui poliittisesti vaikeaksi ja vaati vielä vuosien työskentelyn.

Lähteinä mm: Vilho Tervasmäki, Puolustushallinto sodan ja rauhan aikana 1939 - 1978 (1978), s. 267- 278 ja Pekka Visuri, Puolustusvoimat kylmässä sodassa (1994), s. 97 - 113.